

ЕЛЕМЕНТИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто роль управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах ринкової економіки. Досліджено сутність та обґрунтовано важливість механізму управління конкурентоспроможністю підприємства. Виділено основні структурні елементи організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю.

Ключові слова: конкуренція, конкурентоспроможність, управління конкурентоспроможністю, організаційно-економічний механізм управління конкурентоспроможністю підприємства, конкурентні переваги.

Abstract

The role of managing the competitiveness of an enterprise in a market economy is considered. The essence and the importance of the mechanism of managing the competitiveness of the enterprise are investigated. The basic structural elements of the organizational and economic mechanism of competitiveness management are highlighted.

Keywords: competition, competitiveness, competitiveness management, organizational and economic mechanism of enterprise competitiveness management, competitive advantage.

Вступ

Успішна господарська діяльність підприємства в сучасних ринкових умовах потребує безперервного аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища. Конкурентоспроможність - одна з найважливіших характеристик функціонування підприємства, що відображає його поточну позицію в ринковій ситуації. Підвищення конкурентоспроможності підприємству не досягти випадковим чином, необхідна обґрунтована система забезпечення конкурентоспроможності. В основі управління конкурентоспроможністю повинен лежати стратегічний підхід, який реалізується через механізм управління. Організаційно-економічний механізм управління являє собою систему досягнення цілей управління конкурентоспроможністю, що забезпечують необхідний кінцевий результат. Лише створення і вдосконалення даного механізму дасть змогу підприємству в сучасних ринкових умовах, отримати бажаний результат діяльності.

Метою роботи є систематизація та обґрунтування структури організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства.

Результати дослідження

Підприємство має складну управлінську структуру, тому потребує ефективної інтеграції всіх економічних, організаційних та технічних процесів. Що є необхідним задля здійснення плідної господарської діяльності, поєднанні всіх внутрішніх ресурсів, підвищені адаптивності та конкурентоспроможності в ринковому середовищі. Механізм управління конкурентоспроможністю включає сукупність ресурсів, методів, засобів, інструментів і важелів впливу на ринкові процеси, які застосовуються керівними органами всіх ієрархічних рівнів для досягнення цілей економічного розвитку елемента економічної системи.

Організаційно-економічний механізм управління конкурентоспроможністю підприємства повинен містити комплекс заходів з визначеним алгоритмом дій, направлених на підвищення рівня конкурентоспроможності, шляхом оцінки конкурентного стану підприємства, виявлення слабких та сильних сторін, конкурентних переваг, а також розробки актуальної стратегії розвитку.

Зміна підходів до управління підприємством потребує ґрунтовного перегляду всієї системи управління, зміни психології працівників всіх рівнів, підвищення їх кваліфікації, мають змінитися принципи формування стратегії розвитку підприємства та визначення його цілей, структура організації та управління, сам процес розробки та прийняття управлінських рішень, робота з персоналом, підходи до оцінки ефективності роботи всього підприємства, його виробничих підрозділів і служб та робітників [1].

Структура організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю включає в себе певні елементи, від збалансованості розвитку яких залежить ефективність реалізації конкурентних переваг підприємства (рис. 1).

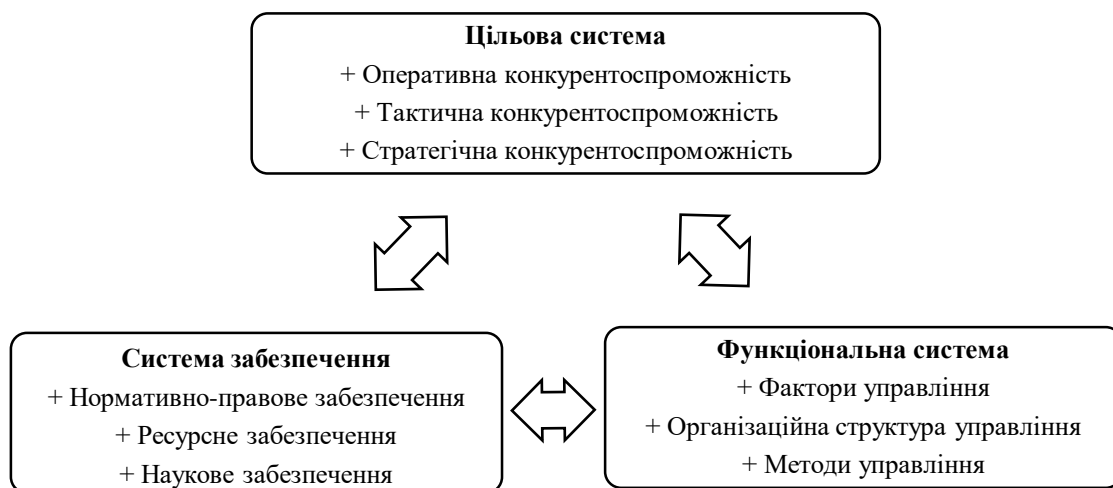

Рисунок 1 – Елементи організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю (складено автором на основі [2-4])

Першим елементом організаційно-економічного механізму є постановка цілей та результатів діяльності господарського суб'єкта. Цілями управління виступає оперативна, тактична і стратегічна конкурентоспроможність.

Досягнення високого рівня конкурентоспроможності підприємства є найважливішою стратегічною перевагою. Управління конкурентоспроможністю підприємство повинно здійснювати не тільки в короткостроковому аспекті (тактичне управління), але і на довгостроковий період (стратегічне управління). Стратегічне управління створює конкурентні переваги, які забезпечують успішне існування і розвиток підприємства в довгостроковій перспективі. Стратегічне управління виходить з того, що створює стійку конкурентну перевагу, тобто пропонує велику сприйману цінність споживачам та іншим зацікавленим особам. Тактичне управління конкурентоспроможністю направлено на розробку і здійснення конкретних заходів щодо реалізації стратегічних планів управління конкурентоспроможністю підприємства [2].

Розглядаючи діяльність підприємства, слід зазначити, що на оперативному рівні конкурентоспроможність забезпечується конкурентоспроможністю товару, на тактичному - стабільним фінансово-господарським станом підприємства, на стратегічному - інвестиційною привабливістю.

Другим компонентом є система забезпечення управління конкурентоспроможністю підприємства. Вона складається із підсистем нормативно-правового, ресурсного та наукового забезпечення. Основним для реалізації поставлених цілей підвищення конкурентоспроможності є наявність необхідних ресурсів. Сукупність організаційних, фінансово-економічних, трудових, інформаційних, технологічних та інших ресурсів підприємства становить конкурентоспроможний потенціал підприємства. Ресурси підприємства, як правило, обмежені в рамках конкретного просторово-часового інтервалу, що вимагає їх оптимального використання. Таке обмеження може привести до перегляду раніше встановлених цілей і вибору методів впливу.

Третім елементом є функціональна система, яка представлена поетапним управлінським процесом з виділенням функцій, методів управління, відповідних управлінських рішень та управлінського впливу на цільову систему запропонованого механізму [4].

В основі системи управління конкурентоспроможністю підприємства через організаційно-економічний механізм лежить управління факторами конкурентоспроможності. Впливаючи на фактори конкурентоспроможності, підприємство може управляти рівнем своєї конкурентоспроможності, покращуючи при цьому конкурентні позиції на ринку. Найбільш важливою з точки зору системного підходу є можливість поділу факторів в залежності від джерел походження на внутрішні і зовнішні. Внутрішні чинники - можливості самого підприємства по забезпеченню власної конкурентоспроможності, вони визначають ефективність процесу пристосування до викликів, загроз та можливостей зовнішнього середовища. Зовнішні чинники відображають умови, до яких підприємство повинне адаптуватися. Зовнішні чинники діляться залежно від рівня впливу на мегарівень (світове господарство), макрорівень (держава), мезорівень (місто і регіон) і мікрорівень (підприємство) та контролюються підприємством [5].

Механізм управління конкурентоспроможністю підприємства включає в себе методи впливу. Найбільш ефективним методом управління конкурентоспроможністю є методи стратегічного управління, контролю і самоорганізації, які дозволяють ефективно організувати діяльність, пов'язану з вирішенням поставленого завдання щодо підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства [2].

Обов'язковими елементами будь-якого організаційно-економічного механізму є суб'єкти управління, організаційні форми їх взаємовідносин, об'єкти управління, економічні методи, результати управління та опис умов управління [6].

Таким чином, організаційно-економічний механізм управління конкурентоспроможністю в загальному розумінні являє собою організаційно-економічні форми взаємовідносин суб'єктів управління, що виникають при вдосконаленні об'єктів управління, а також економічні методи і інструменти, які при цьому використовуються.

Висновки

Створення і вдосконалення організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства - неодмінна умова управління конкурентоспроможністю підприємства, результатом чого є забезпечення і зміцнення його конкурентних переваг. Реалізація управління конкурентоспроможністю вимагає організаційного супроводу, тобто підвищення потенціалу підприємства відбувається в рамках організаційної структури, що забезпечує її адаптаційні властивості та стійкість в умовах сучасного зовнішнього середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Каличева Н. Є. Формування організаційно-економічного механізму управління конкурентними перевагами на підприємствах залізничного транспорту / Н. Є. Каличева // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2019. - № 65. - С. 24-31. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2019_65_5.

2. Лисова, Е. А. Розробка організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства сфери послуг / Е. А. Лисова // Науково-технічні відомості СПбДПУ. Економічні науки. - 2014. - № 2 (192). - С. 88-97.

3. Потапук І. П. Організаційно-економічний механізм конкурентоспроможності підприємства як невід'ємний елемент її забезпечення / І. П. Потапук, Ю. В. Помаз, І. В. Поровай, А. С. Пушкар // Економічний форум. - 2019. - № 1. - С. 114-119. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2019_1_20

4. Мельник Л. Організаційно-економічний механізм управління забезпеченням конкурентоспроможності підприємства меблевого виробництва / Л. Мельник, А. Грод // Соціально-економічні проблеми і держава. - 2012. - Вип. 2 (7). - С. 200-208.

5. Гуменюк В. С. Підходи до визначення сутності конкурентоспроможності підприємства [Текст] / В. С. Гуменюк // Матеріали XIV міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми менеджменту», Київ, 19 жовтня 2018 р. - Київ : Нац. авіац. ун-т, 2018. - С. 183-186.

6. Артеменко Л. П. Організаційно-економічний механізм управління конкурентоспроможністю промислового підприємства / Л. П. Артеменко, А. С. Піддубна // Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". - 2015. - № 12. - С. 259-264. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2015_12_39.

7. Гуменюк В. С. Конкурентоспроможність підприємства як економічна категорія / В. В. Дзеджула, І. Ю. Єпіфанова, В. С. Гуменюк // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2018. – №6. – С. 116-121.

Гуменюк Вікторія Сергіївна – аспірантка кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: viktoria.hymenyuk@gmail.com

Науковий керівник: **Дзеджула В'ячеслав Васильович** – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Viktoriia S. Humeniuk – Postgraduate Student of the Department of Finance and innovative management, Department Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: viktoria.hymenyuk@gmail.com

Supervisor **Vyacheslav V. Dzhezdzhula** – Doctor of Economics, Professor, Department of Finance and innovation management, Vinnytsia National Technical University